

TUNTOSARVI

Nro 12 1987

TUNTOSARVI

Kuulonäkövammaisten lehti
Ilmestyy 48 kertaa vuodessa, perjantaisin
Nro 12/1987
13. vuosikerta

JULKAISIJA

Näkövammaisten Keskusliitto ry.

PÄÄTOIMITTAJA Orvokki Holopainen

TOIMITUKSEN OSOITE

Näkövammaisten Keskusliitto
Mäkelänkatu 50, 00510 Helsinki
puh. (90) 77041/227

SISÄLLYS

Norjalaiset mieltäytyivät DiaLogokseen	1
Esittely kansanopiston opintolinjoista	5
Tulelle kelpaa kaikki	9
Asuntösäästöpalkkio noussut 4.500 markkaan	11
Ajankohtaista	12
Lukijan palsta	13
Kala on kevyempää ja kohtuuhintaista ruokaa	14

TUNTOSARVI

20.3.1987

Norjalaiset mieltäytyivät DiaLogokseen

DiaLogos alkaa olla tunnettu nimi kuurosokeiden keskuudessa ainakin ympäri Eurooppaa, jopa kauempanakin. Esim. Espanjassa ollaan siitä hyvin kiinnostuneita ja siellä on alettu selvittää miten paljon maassa oikein on kuulonäkövammaisia. Monissa Keski-Euroopan maissa on käyty neuvotteluja DiaLogoksen hankkimiseksi heidän kuurosokeidensa käyttöön.

Ensimmäisenä ulkomaisena ryhmänä DiaLogoksen käyttöä oppimassa oli ryhmä norjalaisia, jotka viettivät viikon monitoimitalossa näissä puuhissa. Opettajina ja asiantuntijoina heillä olivat Maija Nurmi ja Riitta Ohraho. Harald Vik oli ryhmän kuurosokea edustaja ja hänen mielestään muutaman päivän kokeilun jälkeen DiaLogos oli FANTASTINEN. Harald asuu Norjassa Eikholt-centerissä, joka ei ole varsinainen palvelutalo, mutta siellä asuu kymmenessä asunnossa kuurosokeita. He käyttävät kunnallista kotipalvelua. Keskuksesta on myös 14 asuntoa kurssilaisille, jotka tulevat Norjan Kuurosokeiden yhdistyksen pitämille kursseille. Joten Harald tapaa usein ystäviä ja tuttuja.

Harald Vik ja DiaLogos.

Harald on oppinut nopeasti käyttämään DiaLogosta. Hän kokeili sitä myös puhelimen kanssa ja sekisujui erittäin mukavasti. Haraldin mielestä DiaLogoksen näppäimiltä on helppo lukea tekstiä. Hän osasi pistekirjoitusta jo ennakoon. Harald lukee kotonaan isokirjoituksella ilmestyvää kuurosokeiden viikkolehettä ja viidesti viikossa ilmestyvää pistekirjoitus-uutislehteä. Harald opiskelee ja hän aikoo kokeilla DiaLogosta opintojen auttajana. Hän myös uskoo että olisi mahdollista julkaista lehteä kuurosokeille DiaLogos-kasettina.

Haraldin mukana Helsingin monitoimitalossa kursiviikolla oli tulkki Live Fuglesang ja Steinar Dygvad, joka työskentelee kuurosokeiden apuvälineiden tekniiksenä konsulenttina Norjassa. Apuvälineiden kustannukset Norjassa tulevat sairausvakuutusjärjestelmän kautta.

Harald Vik, ensimmäinen ulkomainen DiaLogoksen käyttäjä on melkoinen reissumies. Hän tuntee Suomenkin melko hyvin jo entuudestaan, onhan takana 1100 km:n pyöräily Suomen maisemissa. Reitti tällä pyörämatkalla kulki mm. Tampereelta Vaasaan. Tänä keväänä huhtikuussa Harald aikoo pyöräillä tandemilla Italiassa ja tapaa tällä matkallaan itsensä Paavin Roomassa.

Norjan lehdistökin kiinnostui

Norjalaisten palattua kotiin Suomessa vietetyn opiskeluviikon jälkeen tapahtui seuraavaa. Harald Vik soitti siäläisen tekstipuhelinvälityksen kautta alueen

Opinnot käynnissä. Etualalla Harald tulkkeineen. Taempana norjalainen Steinar ja opettaja Riitta Ohra-aho.

lehteen, jonka nimi on Drammens Tidene. Harald soitti DiaLogos-laitteen kautta ja pyysi lehden toimittajaa tulemaan tutustumaan uuteen laitteeseen. Seurauksena oli vielä samalla viikolla komea, etusivulta alkava kuvallinen juttu Haraldista ja DiaLogoksesta. Suomessa mukana ollut apuvälinekonsulentti Steinar ei tiennyt etukäteen Haraldin hankkeesta. Hän oli Haraldin kotona kun toimittaja tuli ja oli kovasti

hämmästynyt Haraldin omatoimisuudesta. Hämmästynyt ja iloinen. Lehden toimittaja sai tilaisuuden kokeilla keskustelua DiaLogoksen avulla Haraldin kanssa ja se sujui erinomaisen hyvin. Toimittaja päätyi ot-sikoimaan käsityksensä DiaLogoksesta sanalla »val-lankumous». Norjalaistoimittaja piti myös DiaLogok-sen hintaa kohtuullisena.

Edellisessä Tuntosarvessa kerrottiin Kuurojen kansa-nopistosta, joka tulee kuulovammaisten monitoimita-lon yhteyteen Helsinkiin. Tässä esitellään kansano-piston opintolinjat.

Perusopintoja täydentävä linja

Yleissivistävä kansanopistolinja, jonka opetus on yk-silöllistä ja käytännöllistä. Tarkoitettu 16 vuotta täyttä-neille; peruskoulun suorittaminen ei välttämätöntä. Linjan suunnittelussa on erityisesti otettu huomioon monivammaiset ja sosiaalisesti eristyneet kuurot. Opiskelu kestää joko yksi tai kaksi vuotta opiskelijan tarpeista ja kiinnostuksesta riippuen. Linjan tavoitteena on laajentaa opiskelijoiden yleissivistystä ja maail-mankuvaa, tukea aikuisuuteen ja itsenäistymiseen kasvamisessa sekä auttaa opiskelijan oman elämän-suunnittelun hahmottamisessa.

Keskeiset aineet ovat:

Komminikaatiovalmiudet: viittomakieli (eriytyvä opetus); suomen kieli (eriytyvä opetus); puheterapia.

Orientoitumisvalmiudet: kotitalous ja kodinhoito; käsityöt, puu- ja metallityöt; yhteiskuntatieto; tapakasvatus ja käyttäytymistaito; ammatinvalinta; apuvälineiden käyttö; käytännön matematiikka.

Sosiaaliset valmiudet: ihmissuhdetaidot; kuurotietous ja kuurojen kulttuuri; linjanvastaavan ohjaustunti.

Motoriset ja ilmaisulliset valmiudet: liikunta ja luova ilmaisu.

Harjoittelu työelämässä (2. vuosi).

Kulttuuritoiminnan linja

Kulttuuritoiminnan ja järjestöohjauksen linja, jonka opetuksesta noin puolet on käytännön harjoitusta eri taideaineissa. Tarkoitettu 18 vuotta täyttäneille (pääsääntöisesti) ja peruskoulun suorittaneille. Tavoitteena on kuurojen kulttuuri- ja järjestöohjaustehtävissä tarvittavien valmiuksien hankkiminen. Kaikille linjan opiskelijoille yhteisen opetuksen ohella on mahdollisuus perehtyä laajemmin omaa kiinnostusta vastaavaan erityisalueeseen. Suuntautumisvaihtoehdot ovat kulttuuri- ja järjestöohjaus sekä teatteritoiminta. Opiskelu kestää yhden vuoden, jonka jälkeen on mahdollista jatkaa viittomakielen opettajakoulutuslinjalla.

Keskeiset aineet kulttuuritoiminnan linjalla ovat: Kuurouden ja kuurojen kulttuurin tuntemus; Kulttuuripolitiikka ja -historia; järjestöoppi; Tiedotus- ja suhde-toiminta; Yhteiskuntaoppi; Psykologia; Pienryhmäoh-

jaus ja johtamistaito; Taidekasvatus; Luova ilmaisu ja liikunta.

Viittomakielen opettajakoulutuslinja

Linja antaa valmiudet toimia viittomakielen opettajana niin kuuleville kuin kuuroillekin esim: keskiasteen opilaitoksissa, aikuisopetuksessa (kansalais- ja työväenopistot) sekä perheopetuksessa ja kuulovammaisten kouluissa. Tarkoitettu 18 vuotta täyttäneille (pääsääntöisesti) ja oppivelvollisuuden suorittaneille. Opiskelu kestää yhden uoden, jonka jälkeen on mahdollisuus jatkaa kulttuuritoiminnan linjalla. Opiskeluun sisältyy harjoittelujakso, joka perehdyttää käytännön opetuksen suunnitteluun ja toteutukseen.

Keskeiset aineet linjalla ovat: Kielitaito, audiologia ja fonetiikan perusteet; Viittomakieli; Suomen kieli Kuurouden tuntemus ja kuurojen kulttuuri; Yhteiskuntapolitiikan ja sosiaalipolitiikan perusteet; Psykologia Esiintymis- ja ilmaisutaidon kehittäminen; Pedagogiikka; Viittomakielen didaktiikka; Opetusharjoittelu ja harjoitustyö; Liikunta ja luova ilmaisu.

Kurssitoiminta

Perusoppijakson kolmen linjan ohella Kuurojen kansanopisto järjestää erilaista kurssitoimintaa.

Jatko- ja täydennyskoulutus viittomakielen tulkeille ja opettajille on pitkäkestoista, useissa eri jaksoissa toteutettavaa koulutusta.

Jatko- ja täydennyskoulutus aloitetaan kuulevien tulkkien ja opettajien koulutuksella. Koulutukseen voi

vat hakeutua kaikki tulkki- ja/tai opettajaluettelossa olevat viittomakielen tulkit ja opettajat.

Koulutus järjestetään tiiviissä kahden viikon jaksoissa 16 hengen ryhmissä. Koulutus ajoittuu sekä kansanopiston työvuoteen että kesäaikaan.

Tavoitteena on, että jatko- ja täydennyskoulutuksen kautta tulkit ja opettajat voisivat hankkia virallisen (pitkäkestoisen koulutuksen mukaisen) pätevyyden.

Lisäkoulutuksen sisältöalueet määräytyvät opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti. Opintojen suunnittelussa pyritään mahdollisimman pitkälle ottamaan huomioon ammattitaito, kokemus ja koulutus sekä muut yksilölliset tekijät.

Opintojen rahoitustuki- ja opintovapaamahdollisuuksia selvitetään parhaillaan.

Muu lyhytkurssitoiminta:

Kuurojen kansanopistossa järjestetään paljon erilaisia lyhytkursseja, jotka ajoittuvat pääasiassa viikonloppuihin ja opiston loma-aikoihin, jolloin asuntolatilat ovat vapaana.

Kansanopisto järjestää mm. erilaisia kulttuuri-, järjestö- ja nuorisotoiminnan kursseja sekä viittomakielen opetusta.

Tulelle kelpaa kaikki

Joka vuosi Suomessa syttyy kymmeniä tuhansia tulipaloja. Palokunnat käyvät sammuttamassa noin 13.000 tulipaloa, mutta vakuutusyhdistysten tietojen mukaan palojen määrä on moninkertainen.

Olisi hyvä, jos ihmiset ajattelisivat tulipaloa, ottaisivat sen huomioon. Pelastautumissuunnitelma olisi hyvä olla olemassa ja koko perheen tiedossa. Sitä paitsi niitä pitäisi oikeastaan olla kaksi, erilaiset vaihtoehdot koska milloinkaan ei voi tietää, mistä palo alkaa. Jos palo syttyy, ei aikaa enää ole. Ja tietysti jokaisessa kodissa pitäisi olla kunnossa olevat palovaroittimet, sanoo tiedotussihteeri Anja Kiljunen Suomen Palontorjuntaliitosta.

Viime vuonna tulipaloissa menehtyi 76 ihmistä ja vuonna 1985 uhreja oli 109. Lisäksi tuhannet loukkaantuvat, jotkut pahastikin.

Tuli aiheuttaa vuosittain noin 550 miljoonan markan taloudelliset menetykset, ja suuret miljoonapalot ovat viime vuosina lisääntyneet.

Savu on ihmiselle palossa kaikkein vaarallisinta. Juuri se aiheuttaa monta turhaa kuolemaa. Useimmat kuolemaan johtaneet tulipalot alkavat yöllä, keskiyön ja aamun välillä, jolloin ihmiset nukkuvat. Monet menehtyvät savuun edes heräämättä.

Oletko ajatellut, mitä teillä tapahtuisi, jos tulipalo syttyisi? Yli 2.000 suomalaisessa asunnossa tarvitaan vuosittain palokuntaa. Siihen joukkoon mahtuu kaikenlaisia koteja: kivitaloja, puutaloja, kerrostaloja,

omakotitaloja, uusia ja vanhoja. Nykyajan kodeissa on paljon helposti palavaa tavaraa, vaikka seinät olisivatkin kiveä.

Tavallisin tulipalon syy on huolimattomuus. Sen tiiliin lasketaan joka viides palokuntaa vaatinut tulipalo. Joka kolmas ihmisuhreja vaatinut palo syttyy vieläkin tupakasta.

Tyypillinen tulipalon uhri on 40-50-vuotias mies. Peräti 70 prosenttia paloissa menehtyneistä on miehiä. Niin ikään 70 prosenttia palokuolemista sattuu asuntopaloissa. Vain 12 viime vuoden ihmisuhreista menehtyi laitapuolen kulkijoiden hökkeleihin.

Kaikesta huolimatta suomalainen uskoo sitkeästi, ettei tulipalo syty meillä. Naapurissa kenties, mutta ei meillä. Eikä yksikään tilasto kerro mitään niistä inhimillisistä kärsimyksistä, joita tuli vuosittain aiheuttaa.

Hävitä arveluttava valaisin tai korjauta se! Älä jätä palavaa kynttilää yksin äläkä tyhjennä tuhkakuppia huolimattomasti! Älä jätä lasta yksin avotulen kanssa! Ole huolellinen, jos paistat munkkeja upporasvassa, öljyät huonekaluja tai vaikka kyllästät mokaajalkineita!

Lämmin pistotulppa on aina varoitus. Korjauta vika ennen kuin on myöhäistä! Tarkkaile sähköjohtoja ja -asennuksia, sillä mikään ei ole ikuista! Älä hutiloilämmittimien kanssa! Käyttöohjeet ja varoitukset on tarkoitettu noudatettaviksi.

(YV-lehti)

Asuntosäästöpalkkio noussut 4.500 markkaan

Asuntosäästöpalkkiolakiin on tullut vuodenvaihteessa muutoksia. Valtion maksama asuntosäästöpalkkio on noussut 2.500 markasta 4.500 markkaan. Lisäksi maksetaan entiseen tapaan 500 markkaa jokaista alaikäistä lasta kohti.

Valtion maksama korkotuki on edelleen 5 prosenttiyksikköä. Korkotukilainaa myönnetään, jos asunnon neliöhinta ei ylitä valtioneuvoston asettamia rajoja. Asunnon kokonaishinta pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen) saa olla korkeintaan 6.500 markkaa ja muualla 5.100 markkaa/neliö ennen vuotta 1986 valmistuneissa taloissa. Vuonna 1986 tai sen jälkeen valmistuvissa asunnoissa velaton hinta saa olla korkeintaan 6.900 markkaa pääkaupunkiseudulla ja 5.500 markkaa/neliö muualla. Korkotukilainan enimmäismäärä pääkaupunkiseudulla on 4.800 markkaa ja muualla maassa 3.700 markkaa/neliö. Korkotukea maksetaan enintään 220.000 markan määrällä vastaantulolainasta. Sitä ei makseta, jos asunnon hankkija saa aravalainaa tai valtion varoista muuta lainaa tai korkotukea asunnon hankkimiseen.

Asuntosäästöpalkkiotilin voivat avata 18-34-vuotiaat ensiasunnon hankkijat.

AJANKOHTAISTA

Vaali-innostus laimeaa

Ensimmäisen äänestyspäivän jälkeen näytti siltä, että äänestysprosentti näissä eduskuntavaaleissa jää melko alhaiseksi. Laiskimmin kävivät äänestämässä helsinkiläiset ja yleensäkin Etelä-Suomen ihmiset. Pohjois-Suomessa sen sijaan ensimmäisen päivän jälkeen näytti siltä, että äänestysvilkkaukset nousee yhtä korkealle kuin edellisissäkin vaaleissa. Tänä vuonna on yritetty mainoksilla saada erityisesti nuoria äänestäjiä liikkeelle. Tiistaiamuun mennessä on vaalitulos selvä ja tärkein kysymys tietysti on sen jälkeen, mitkä puolueet tulevat mukaan uuteen hallitukseen. Vihreille on ennustettu suurta vaalivoittoa. Kuitenkaan monet eivät usko että vihreät tulisivat mukaan uuteen hallitukseen.

Marjo Matikainen voitti naisten hiihdon MM-cupin

Espoolainen Marjo Matikainen voitti tänäkin vuonna naisten hiihdon MM-cupin. Voitto on jo varma vaikka yksi osakilpailu on vielä hiihtämättä. Marjo johtaa pisteissä niin paljon, että hän saa sijoittua viimeisessä kilpailussa vaikka kuinka huonosti ja voittaa silti.

Lukijan palsta

Me TYKS:n kuulonäkövammaiset vietimme kerhomme 1-vuotisjuhlaa viikonloppuleirin merkeissä Salossa sijaitsevassa hotellissa Rikalassa. Meitä oli 12 henkeä mukana. Majoittumisen jälkeen vietimme iltaa illallis-pöydän ääressä. Lauantaina aamupalan jälkeen teimme kävelyretken Salon torille ja tavarataloon. Jokainen osti jotain pientä. Minä ostin torilta 10 markan sormikkaat. Lounaan jälkeen tutustuimme DiaLogokseen. Kahvin jälkeen toiset menivät saunaan. Ilta päättyi illalliseen, ja ketteräjalkaisimmat tanssivat. Minä en tanssi enää huonojalkaisena. Sunnuntaina kävimme jälleen kävelyretkellä kevättauringon paisteessa. Lounaan jälkeen minä ja Eila kävimme tutustumassa ravintolan vieressä olevaan vanhaan venäläiseen ruokalaan. Se oli hieno ja historiallinen paikka. Ensimmäisenä nähtävyytenä oli rautainen, sotilaan haarniska suojakilpineen. Sitten 15 litran viiniruukku, ne taidokkaasti valmistetut huonekalut tummanpunaiset kullalla koristetut verhot ja tapetit, ja suurin yllätys oli hieno kristallinen kynttiläkruunu. Kello yksi joimme käksiäiskahvit ja ja vaihdoimme mielipiteitä leiristä ja kerhotoiminnasta. Sen jälkeen erkanimme kukin ta- hoillemme mieli virkeänä. Kiitos leirin vetäjille, ja ke- vät terveiseni kaikille mukana olleille.

Vieno Hyttinen

Kala on kevyempää ja kohtuuhintaista ruokaa

Pakastekala on nopeatekoista. Tarjolla on leivitettyä kampelaa, kalafileitä, valmiiksi maustettuja kalavuo-
kia. Mutta useimmiten tuore kala maistuu kuitenkin paremmalta.

Halleista ja monista lähiökaupoistakin saa nykyään kylmästä kalatiskistä monenlaista valmiiksi fileoitua kalaa.

Kala on kevyttä ruokaa, ja fileet kypsyvät nopeasti. Kirjolohesta voit lisäksi tehdä graavikalaa tai savustaa sitä laatikossa vaikka takassa.

Tämän artikkelin ruokiin ostin kalaa sekä halleista että Kulosaaren T-kaupasta Hartikaiselta. Molemmis-
sa valikoima oli runsas.

Silakkafileet maksavat 20-22 mk kilo, hauki 72 mk, kuhafileet 98 mk ja kampelafileet 50-64 mk kilo. Kirjo-
lohta palasina ja fileinä saa noin 50 markalla, koko-
naista kirjolohta usein tarjouksissa oikein edullisesti.

Yrttikampela 4 hengelle

n. 600 g kampelafileitä (tuoreita tai pakastettuja)

3-4 rkl voisulaa

n. puoli tl suolaa

pari kierrosta mustapippuria myllystä

silputtua tilliä ja persiljaa (ja ruohosipulia)

Osta tuoretta fileoitua kampelaa tai pakastefileitä. La-
do kalat voilla voideltuun uunivuokaan, ripota suolaa
ja pippuria päälle. Pakastefileitä ei tarvitse sulattaa.

Valuta voisulaa fileille ja saksi tilliä ja persiljaa pääl-
le, kesällä voit käyttää ruohosipuliakin.

Uuninlämpö 175-200 astetta, paistoaika 20-30 mi-
nuuttia.

Maustetut kirjolohipalat 4 hengelle

500-600 g kirjolohta viipaleina

puoli tl suolaa

mustapippuria myllystä

1 rkl öljyä tai voita

piparjuurilastuja

silputtua persiljaa

Kirjolohiviipaleita (tai lohiviipaleita) ei tarvitse leivittää.
Paista kalaviipaleet molemmin puolin kypsiksi. Pane
kuumennetulle tarjoiluvadille. Kuumenna sitten pan-
nulla ohuita piparjuurilastuja ja silputtua persiljaa. Pa-
ne seos lohipalojen päälle.

Kokeile näitä**LOHIRULLAT (4 hengelle)**

1 kirjolohi filee, 400-500 g

suolaa

valkopippuria

sitruunamehua

Mausta lohifilee suolalla ja pippurilla.

Leikkaa lohifilee pitkittäin ohuiksi suikaleiksi ja kierre ne rullalle. Aseta rulla keramiikkavuokaan ja mausta ne sitruunamehulla. Peitä vuoka voipaperilla tai kelmulla.

Kypsennä mikroaaltouunissa täydellä teholla 6-7 min.

Tarjoa tillikastikkeen kera.

TILLIKASTIKE (4 hengelle)

1 pss tillikastiketta

1 dl vettä

1 lehtisellerin varsi

100 g herkkusieniä

tilliä

1 tlk creme fraichea

Sekoita keramiikkavuossa tillikastikejauhe ja vesi.

Lisää joukkoon paloitettu lehtiselleri, herkkusieniviipalet ja reilusti tilliä.

Kypsennä täydellä teholla 4 min.